

PROGNOZA ODDZIAŁYWNIA NA ŚRODOWISKO DO PROJEKTU STRATEGII ROZWOJU GMINY RĘCZNO NA LATA 2016-2023

Łódź, marzec 2016 r.

ZLECENIODAWCA:

GMINA RĘCZNO

UL.PIOTRKOWSKA 5

97-510 RĘCZNO

Wykonawca:

mgr

Grażyna Porwańska

ZAŁĄCZNIKI:

Płyta cd

SPIS TREŚCI:

1	Wstęp	1
2	Materiały i dokumenty wyjściowe.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
3	Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
4	Ogólna charakterystyka	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
4.1	Geomorfologia i geologia.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
4.2	Lasy i gleby.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
4.3	Klimat	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
4.4	Surowce naturalne.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
4.5	Flora, fauna oraz walory krajobrazowe z	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
4.6	Formy ochrony przyrody	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
5	Metoda analizy i oceny zastosowana przy sporządzaniu prognozy	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
6	Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu..	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
7	Określenie, analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów chronionych.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
8	Określenie, analiza i ocena celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym lub krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
9	Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
10	Przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
11	Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatku techniki lub luk we współczesnej wiedzy	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
12	Metody analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
13	Transgraniczne oddziaływanie na środowisko	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
14	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1 Wstęp

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Strategii Rozwoju Gminy Ręczno na lata 2015-2023. Opracowanie wykonano w oparciu o art. 47 oraz art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 ze zm.).

2 Materiały i dokumenty wyjściowe

Przy sporządzaniu prognozy wykorzystano następujące źródła informacji:

- Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, miasta, obszary wiejskie,
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020,
- inne strategiczne dokumenty;
- „Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2012 roku”;
- „Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2013 roku”;
- „Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2014 roku”.

3 Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami

Strategia rozwoju gminy jest najbardziej istotnym dokumentem samorządu gminnego – ogólnym programem działań podejmowanych w gminie, przy wykorzystaniu posiadanych zasobów zmierzających do osiągnięcia założonych celów. Strategia Rozwoju Gminy Ręczno na lata 2015–2023 bezpośrednio wpisuje się w cele Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 oraz Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego na lata 2014-2020.

Strategia przedstawia cele i działania w trzech komplementarnych obszarach:

- gospodarczym,
- społecznym,
- przestrzennym.

Strategia Rozwoju Gminy Ręczno na lata 2015–2023 pełni następujące funkcje:

- **Kierunkową** dla władz gminnych, środowisk naukowych i biznesowych, organizacji pozarządowych oraz innych instytucji, jak również dla wszystkich mieszkańców gminy;
- **Koordynacyjną** dla innych dokumentów programowych i planistycznych na poziomie gminnym;
- **Informacyjną** dla mieszkańców, inwestorów, partnerów, itp.;
- **Promocyjną** w kontekście lokalnym, regionalnym, krajowym oraz ponadnarodowym.

Strategia wyraża długoterminowe cele Gminy, które odpowiadają generalnym kierunkom działania oraz obejmuje:

- diagnozę obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej,
- identyfikację strategicznych obszarów rozwoju wraz z realizacją analizy SWOT dla każdego z nich,
- wskazanie spójności Strategii z dokumentami z poziomu regionalnego, krajowego oraz unijnego,
- wskazanie głównych kierunków rozwoju, celów oraz kierunków interwencji niezbędnych do podjęcia,
- wskazanie sposobu monitorowania i oceny stopnia osiągnięcia celu głównego i celów szczegółowych,
- plan finansowy, w tym: źródła finansowania zaplanowanych inwestycji, działań, szacunkową kwotę środków przeznaczonych na realizację wyznaczonych celów, podstawowe założenia systemu realizacji.

Gmina Ręčno jest gminą bezpieczną, spokojną i atrakcyjną zarówno dla mieszkańców jak i gości. Gminą, która stwarza dogodne warunki do życia i pracy w otoczeniu czystego środowiska naturalnego. W przedmiotowej Strategii zdefiniowane zostały wizja i misja, które przedstawiają się następująco:

Wizja: Gmina Ręčno spokojna, czysta i atrakcyjna przyrodniczo i krajobrazowo, dynamicznie rozwijająca się dzięki: bogatej ofercie turystycznej, nowoczesnej infrastrukturze technicznej, świadomym ekologicznie i przedsiębiorczym mieszkańcom – zapewniająca wysoki standard życia obywatelom, przyjazna inwestorom i otwarta na gości, dbająca o lokalną tradycję i kulturę.

Misja: Stworzenie warunków do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój społeczny i gospodarczy skoncentrowany na wykorzystaniu przyrodniczego potencjału gminy w obszarze turystyki i rekreacji.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społeczno - gospodarczej, analizy badań ankietowych, podsumowania spotkań i wywiadów z władzami gminy, pracownikami urzędu gminy w Ręcznie zostały zdefiniowane trzy główne wyzwania.

1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej w gminie.
2. Rozwój gospodarki turystycznej i ochrona walorów przyrodniczo - krajobrazowych w gminie.
3. Wsparcie rozwoju kultury, sportu, wychowania.

Strategia Rozwoju Gminy Ręčno określa najważniejsze kierunki rozwoju gminy, będące odpowiedzią na wytypowane główne wyzwania rozwojowe. Do tego zdefiniowanych zostało kilkanaście celów, którym przypisano do realizacji projekty o charakterze twardym (inwestycyjnym) oraz miękkim (informacja, promocja, szkolenia).

Wyzwanie 1. Poprawa stanu infrastruktury technicznej w gminie:

- budowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej na terenie gminy;
- budowa i modernizacja dróg lokalnych, ciągów pieszo - rowerowych;
- zapewnienie dostępu do Internetu szerokopasmowego;
- rozwój jednostek ochotniczej straży pożarnej;
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej;
- promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii w gospodarstwach domowych;
- energooszczędne oświetlenie uliczne w gminie;
- E-usługi publiczne.

Wyzwanie 2. Rozwój gospodarki turystycznej i ochrona walorów przyrodniczo – krajobrazowych w gminie:

- stworzenie warunków dla rozwoju lokalnego biznesu w obszarze turystyki wiejskiej - zachęcanie do rejestrowania firm na terenie gminy, informacje na temat funduszy europejskich;

- promocja turystyczna gminy - opracowanie folderów, katalogów z zachętami dla inwestorów zewnętrznych;
- tworzenie szlaków turystycznych, ciągów pieszo – rowerowych;
- zagospodarowanie turystyczne terenów nadpilicznych;
- stworzenie oferty turystyczno-rekreacyjnej w gminie - turystyka weekendowa, agroturystyka, turystyka aktywna (sportowa m.in. rowerowa, wodna, wędkarstwo);
- stworzenie z gminy Ręčno produktu turystycznego;
- promocja gospodarcza - zachęcenie firm zainteresowanych inwestowaniem w branżę turystyczną i okołoturystyczną;
- promocja biznesu w obszarze turystyki wiejskiej w gminie poprzez zorganizowanie cyklu szkoleń dla rolników zainteresowanych prowadzeniem gospodarstw agroturystycznych;
- przeciwdziałanie degradacji środowiska, ochrona obszarów cennych przyrodniczo, w tym Natura 2000.

Wyzwanie 3. Wsparcie rozwoju kultury, sportu, wychowania:

- rozwój kształcenia ogólnego;
- wsparcie rozwoju podstawowej opieki zdrowotnej, ochrony zdrowia i życia w gminie;
- stworzenie atrakcyjnej oferty kulturalnej – reaktywacja ośrodka kultury, remonty pomieszczeń świetlic wiejskich;
- zwiększenie aktywności mieszkańców gminy - wsparcie rozwoju organizacji pozarządowych poprzez wzmocnienie współpracy między samorządem a trzecim sektorem;
- zachęcanie mieszkańców do kształcenia pozaformalnego przez udział w kursach, szkoleniach zwłaszcza przez osoby wykluczone społecznie;
- podnoszenie świadomości mieszkańców gminy w obszarze ekologii, dbania i środowisko naturalne;
- przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu, kształtowanie kompetencji cyfrowych wśród mieszkańców gminy poprzez organizację szkoleń, kursów.

4 Ogólna charakterystyka

Gmina wiejska Ręčno położona jest w województwie łódzkim oraz przynależy do powiatu piotrkowskiego.

Gmina Ręčno graniczy z następującymi jednostkami:

- od wschodu z gminą Aleksandrów;
- od południa z gminami Przedbórz i Masłowice;
- od zachodu z gminą Łęki Szlacheckie;
- od północy z gminami Sulejów i Rozprza.

Powierzchnia całej gminy wiejskiej Ręczno wynosi 89 km². W skład gminy Ręczno wchodzi 14 sołectw, które obejmują 21 miejscowości.

Ogólna liczba ludności w gminie wiejskiej Ręczno wynosiła na dzień 19.10.2015 r. 3712 osoby, a gęstość zaludnienia wynosiła 40 os/km².

4.1 Geomorfologia i geologia

Zgodnie z podziałem J. Kondrackiego obszar gminy leży u zbiegu dwóch prowincji fizycznogeograficznych: Niżu Środkowoeuropejskiego i Wyżyn Polskich. Gmina Ręczno położona jest w obrębie mezoregionu Równiny Piotrkowskiej, która charakteryzuje się niemal poziomą powierzchnią morfologiczną z zaznaczoną rzeźbą polodowcową, płaskimi wysoczyznami morenowymi. Obszar gminy Ręczno zaliczany jest zatem do obszarów nizinnych o lekko falistej powierzchni terenu. Na obszarze gminy zaobserwować można przenikanie się krajobrazów nizinnych i wyżynnych. Pod względem geograficznym gmina jest usytuowana na pograniczu mezoregionu Równiny Piotrkowskiej oraz Wzgórz Radomszczańskich (granica przebiega pomiędzy wzgórzem Czartoria, a doliną rzeki Stobienki).

Pod względem geologicznym gmina znajduje się na pograniczu Nizin Środkowopolskich i Wyżyny Małopolskiej. Przez teren gminy przebiega w kierunku północ-południe granica dwóch jednostek strukturalnych: Niecki Łódzko-Mogileńskiej i Osłony Gór Świętokrzyskich. Na wschód od tej granicy dominują utwory jurajskie, na zachód utwory kredowe.

Pod względem podłoża obszar gminy budują osady od jury górnej po kredę dolną. W procesie sedymentacji w jurze dolnej wytworzyły się piaskowce, mułowce i ilowce. W górnej jurze wytworzyły się głównie wapienie i margle podczas sedymentacji węglanowej w zbiorniku morskim. Utwory kredowe znajdują się pod płaszczem utworów czwartorzędowych lub odsłaniają się na powierzchni. Występujące na obszarze gminy osady powierzchniowe oraz formy powierzchni ziemi zostały wytworzone w większości w czwartorzędzie podczas zlodowacenia południowopolskiego oraz środkowopolskiego. Utwory te tworzą powłokę o miąższości od kilku metrów do 75 m w postaci m.in. piasków

akumulacji lodowcowej oraz glin zwałowych. Na obszarze doliny Pilicy występują piaski tarasów zalewowych. Na obszarze gminy, głównie w dolinach występują również utworzy organogeniczne w postaci torfów i namulów torfiastych.

4.2 Lasy i gleby

Obszar gminy Ręčno należy do terenów o dużej lesistości, lasy i grunty leśne zajmują 38,9% ogólnej powierzchni gminy (zgodnie z danymi GUS). Część terenów zalesionych leży w obrębie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego, obejmującego fragment dorzecza Pilicy od Przedborza do okolic Tomaszowa Mazowieckiego. Występują tu kompleksy leśne (pozostałość Puszczy Nadpilickiej) z bogatą szatą roślinną oraz dolina Pilicy i jej dopływy z bogatą szatą roślinną i siedliskami wielu rzadkich gatunków fauny i flory. Powierzchnia lasów, zgodnie z danymi GUS w 2014 r. wyniosła ogółem 3459,92 ha, w tym lasy publiczne 2773,34 ha.

Na terenie gminy Ręčno występuje dosyć duże zróżnicowanie pod względem glebowym. Główny wpływ na kształtowanie gleb na terenie gminy miało wzajemne przenikanie się krajobrazu nizinnego i wyżynnego co zapewniło m.in. udział w kształtowaniu się pokrywy glebowej skał macierzystych pochodzenia morskiego, lodowcowego, wodnolodowcowego, rzecznoego, eolicznego i biogenicznego. W procesie tym również duży udział miały procesy klimatyczne holocenu. Na obszarze gminy występują następujące rodzaje gleb: rędziny, które powstały ze skał węglanowych jury górnej, których wartości bonitacyjne odpowiadają klasom od III do V; gleby brunatnoziemne, których wartości bonitacyjne odpowiadają klasom od III do V; gleby bielicoziemne, występujące głównie wzdłuż doliny pilicy, które pod względem bonitacyjnym odpowiadają w większości klasom od IVb do VI; gleby semihydrogeniczne występujące w postaci niewielkich płątów, których klasy binitacyjne wynoszą V i VI; gleby hydrogeniczne; gleby napływowe – mady rzeczne o klasach bonitacyjnych od IVa do VI; gleby okresowo podmokłe powstałe z glin i piaskowców, stanowiące ok. 10% powierzchni gruntów ornych.

Zgodnie z danymi GUS gmina Ręčno zajmuje obszar 8890 ha, w tym użytki rolne stanowią 42,7% (3803,88 ha), a lasy – 38,9% (3459,92 ha). W porównaniu z analogicznymi wskaźnikami dla powiatu, gmina charakteryzuje się niskim udziałem gruntów rolnych i wysoką lesistością.

Na jej terenie występują gleby mało urodzajne, dotyczy to również użytków zielonych. Gleby V i VI klasy bonitacyjnej stanowią większość powierzchni użytków rolnych gminy.

Gleby lepszej jakości – III i IV znajdują się głównie na terenach sołectw: Kolonia Ręczno, Bąkowa Góra i Ręczno.

4.3 Klimat

Pod względem klimatycznym obszar gminy charakteryzuje się klimatem przejściowym, który związany jest ze ścieraniem mas powietrza polarnomorskiego oraz polarnokontynentalnego. Klimat ten powoduje dużą zmienność stanów pogodowych, głównie w okresie jesiennym i wczesnowiosennym. W ciągu roku na terenie gminy dominują wiatry zachodnie – 20%. Dominującymi masami powietrza są masy powietrza polarnomorskiego oraz polarnokontynentalnego. Średnia prędkość wiatru wynosi 3,9 m/s. W odniesieniu do średniej temperatury jej wysokość wynosi 7,8°C, najniższa występuje w miesiącach styczeń (-1,9°C) i luty (-1,7°C) zaś najwyższa w lipcu (17,9°C). Okres wegetacyjny wynosi od 210 do 214 dni i trwa przeważnie od pierwszej dekady marca do drugiej dekady października. Średni opad atmosferyczny sukcesywnie malał, a w latach 1981 – 1997 wyniósł 522 mm. Najwyższe poziomy opadów atmosferycznych występują w miesiącach letnich (czerwiec, lipiec i sierpień), zaś najniższe występują w miesiącach zimowych. W okresie roku średnio występuje 150 – 180 dni z opadem atmosferycznym. Opady śniegu występują średnio 40-45 dni w roku, zaś pokrywa śnieżna zalega średnio ok. 68 dni.

4.4 Surowce naturalne

Na terenie gminy występują różnego rodzaju kopaliny takie jak: surowce okruczowe, które stanowią piaski wydmore (ok. 41000 m²), piaski rzeczne (ok. 1200 m²), i piaski akumulacji lodowcowej (ok. 55500 m²); surowce krzemionkowe, które stanowią piaskowce albskie (w obszarze Czartorii zalega ok. 2,2 mln ton); surowce ilaste które stanowią gliny zwałowe oraz surowce węglanowe w postaci wapieni górnojurajskich. Przedmiotowe surowce mogą być wykorzystywane m.in. do produkcji materiałów budowlanych bądź dla potrzeb budowlanych. Jako udokumentowane złoża kopalin należy wskazać złoża „Czartoria”, w skład którego wchodzi piaskowce o spoiwie ilastym.

4.5 Wody powierzchniowe i podziemne

Teren gminy Ręczno znajduje się w zlewni rzeki Pilicy, stanowiącej jednocześnie wschodnią granicę gminy. Wody Pilicy, niegdyś na znacznym odcinku zanieczyszczone,

obecnie posiadają III, a nawet II klasę czystości. Ponadto przez gminę przepływają mniejsze rzeki: Struga Zbyłowicka, Stobnica (Struga Stobnicka) i jej dopływ Struga Młynki. Ponadto w rezerwacie Jawora położone jest źródło bezimiennego cieku, który bezpośrednio wpada do Pilicy.

Na terenie gminy nie ma większych zbiorników wód powierzchniowych. Jedynie w lasach występują niewielkie oczka wodne, a rzece Pilicy towarzyszą zarastające starorzecza.

Na obszarze gminy występują 3 zasadnicze poziomy wodonośne: triasowe, górnourajskie i czwartorzędowe. Wody podziemne cechują się bardzo wysoką czystością oraz dużą zasobnością.

4.6 Walory krajobrazowe

Brak wielkiego przemysłu na terenie gminy Ręčno podnosi jej walory turystyczno – wypoczynkowe. Gmina Ręčno oferuje na swoim terenie usługi agroturystyczne oraz rekreacyjne np. wypożyczalnie kajaków. Gmina ma charakter rolniczy, z przewagą małych gospodarstw rolnych. Rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnej dokonuje się głównie ze względu na korzystne walory przyrodniczo-krajobrazowe i bliskość rzeki Pilicy. Poza gospodarstwami rolnymi na terenie gminy funkcjonują sklepy, hurtownia materiałów budowlanych, stacja paliw oraz młyny.

Gmina Ręčno jest bardzo atrakcyjna pod kątem środowiska przyrodniczego, co predestynuje ją do miana ciekawej destynacji turystycznej zwłaszcza dla miłośników agroturystyki, turystyki wiejskiej, adeptów turystyki aktywnej przede wszystkim kajakowej i rowerowej.

Położenie w dolinie rzeki Pilicy, w większości na obszarach Natura 2000 powoduje również szanse dla rozwoju turystyki przyrodniczej, jaka staje się w Polsce coraz bardziej popularna. Wędrówki szlakami turystycznymi, ale także obserwacje przyrody, w tym tzw. bird watching (obserwacja ptaków) to trendy we współczesnych przemysłach czasu wolnego.

Atrakcyjność turystyczna i letniskowy charakter miejsc położonych na terenie gminy oraz na terenach do niej przyległych takich jak np. rzeka Pilica i pobliski Zalew Sulejowski generują znaczny ruch turystyczny. W Bąkowej Górze warto zobaczyć ruiny zamku z przełomu XIV i XV wieku oraz dwór Małachowskich z XVIII w. W Majkowicach z kolei

zachowały się ruiny zamku z XVI w. Wykorzystanie walorów turystycznych, krajobrazowych i przyrodniczych daje szanse rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych gminy.

Na terenie gminy znajduje się kilka punktów widokowych, z których rozciągają się szczególnie piękne krajobrazy: szczyt Bąkowej Góry, Kobyla Góra, wieś Dęba (widok ku północy na Bąkową Górę), wieś Majstry (widok na Pasma Przedborsko – Małogoskie i Górę Chełmską położone na przeciwległym brzegu Pilicy) i droga Stobnica - Paskrzyn.

4.7 Formy ochrony przyrody oraz flora i fauna

Teren gminy jest atrakcyjny pod względem środowiska przyrodniczego. Jego część leży w obrębie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego, obejmującego fragment dorzecza Pilicy od Przedborza do okolic Tomaszowa Mazowieckiego. Występują tu kompleksy leśne (pozostałość Puszczy Nadpilickiej) z bogatą szatą roślinną oraz dolina Pilicy i jej dopływy z bogatą szatą roślinną i siedliskami wielu rzadkich gatunków fauny i flory.

Na terenie gminy Ręczno zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r., poz. 1651 ze zm.) występują następujące formy ochrony przyrody:

- rezerваты przyrody:
  - Rezerwat Jawora – rezerwat florystyczny objęty ochroną czynną, w którym obiekt chroniony stanowią wyżynne lasy liściaste i mieszane, rezerwat zajmuje powierzchnię 87,19 ha, rezerwat zlokalizowany jest w gminie Ręczno, Nadleśnictwo Radomsko oddz. 38 a, b, c, d, f, g, h, 39 a, b, c, 41 a, b, c, d, f, g, h, 42 a, b;
  - Rezerwat Wielkopole – rezerwat leśny objęty ochroną czynną, w którym obiekt chroniony stanowi drzewostan jodłowy z rzadkimi gatunkami roślin w sąsiedztwie północnej granicy zasięgu, rezerwat zajmuje powierzchnię 42,08 ha, rezerwat zlokalizowany jest w gminie Ręczno, Wielkopole, Leśnictwo Wielkopole oddz. 137 g, i, j, 138 k, ~a, 146, 146 ~ a, 147 a, b, c, d, f, ~a, ~b; obr. Lubień;
- Sulejowski Park Krajobrazowy, którego zakres ochrony zgodnie z informacjami zawartymi w rejestrze form ochrony przyrody prowadzonym przez RDOŚ w Łodzi obejmuje dorzecze środkowej Pilicy; lasy byłej Puszczy Pilickiej; różnorodność gatunkowa flory i fauny (szczególnie entomofauny i awifauny),
- pomniki przyrody:

- 59 wierzb przydrożnych, o obwodach na wysokości 1,3 m wynoszących 250 - 350 cm (wiek ok. 120 lat), zlokalizowane w miejscowości Bąkowa Góra, pas przydrożny (prawa strona) drogi gminnej Nr 110316;
- 12 wierzb przydrożnych, o obwodach na wysokości 1,3 m wynoszących 250 - 440 cm (wiek ok. 120 lat), zlokalizowane w miejscowości Kolonia Ręczno, pas przydrożny drogi powiatowej Nr 30414 Kolonia Reczno-Zbyłowice;
- głąz narzutowy o obwodzie 300 cm zlokalizowany w miejscowości Ręczno, leśnictwo Felicja, oddział 150, na działce nr ewid. 636;
- głąz narzutowy o obwodzie 750 cm zlokalizowany w miejscowości Ręczno, leśnictwo Felicja, oddział 150, na działce nr ewid. 636;
- sosna zwyczajna, o obwodzie na wysokości 1,3 m wynoszącym 235 cm, zlokalizowane w miejscowości Stobnica, skraj drogi wojewódzkiej 742, na działce nr ewid. 801;
- użytki ekologiczne:
  - bagno o powierzchni 0,7 ha położone w miejscowości Stobnica, Leśnictwo Grzegorzówka, oddz. 170 h, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 170;
  - bagno o powierzchni 0,32 ha położone w miejscowości Stobnica, Leśnictwo Grzegorzówka, oddz. 176 n, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 176;
  - bagno o powierzchni 0,26 ha położone w miejscowości Stobnica, Leśnictwo Grzegorzówka, oddz. 178 j, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 178;
  - bagno o powierzchni 0,34 ha położone w miejscowości Stobnica, Leśnictwo Grzegorzówka, oddz. 180 g, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 180;
  - bagno o powierzchni 0,25 ha położone w miejscowości Stobnica, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 100 k, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 100;
  - bagno o powierzchni 0,51 ha położone w miejscowości Przewóz, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 153 b, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 153;
  - bagno o powierzchni 0,25 ha położone w miejscowości Ręczno, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 154 b, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 154;
  - bagno o powierzchni 0,24 ha położone w miejscowości Ręczno, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 158 a, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 148;
  - pastwisko o powierzchni 0,37 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161A j, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 65,66;
  - bagno o powierzchni 0,05 ha położone w miejscowości Paskrzyn, Leśnictwo Wilekopole, oddz. 135 m, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 639;

- bagno o powierzchni 0,34 ha położone w miejscowości Nowinki, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 158A f y Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 13/2;
- bagno o powierzchni 0,26 ha położone w miejscowości Paskrzyn, Leśnictwo Wilekopole, oddz. 158B f, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 158/3;
- bagno o powierzchni 0,08 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161C g, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 468;
- bagno o powierzchni 0,08 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161C m, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 473;
- bagno o powierzchni 0,07 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161C t, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 475-477;
- bagno o powierzchni 0,03 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161D d, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 490;
- bagno o powierzchni 0,03 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161D g, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 490;
- bagno o powierzchni 0,03 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161D n, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 492;
- bagno o powierzchni 0,05 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161D p, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 492;
- bagno o powierzchni 0,03 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161D ax, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 497;
- bagno o powierzchni 0,09 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161D cx, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 497;
- bagno o powierzchni 0,02 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161D hx, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 497;
- bagno o powierzchni 0,1 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161F d, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 503, 504;
- bagno o powierzchni 0,11 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161F l, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 507;
- bagno o powierzchni 0,08 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161F s, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 509;
- bagno o powierzchni 0,14 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161F gx, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 516-520;
- bagno o powierzchni 0,11 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161G h, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 522-526;

- bagno o powierzchni 0,28 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161G p, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 528-530;
- bagno o powierzchni 0,01 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161G w, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 540;
- bagno o powierzchni 0,03 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161G bx, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 542;
- bagno o powierzchni 0,06 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 161G hx, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 545;
- bagno o powierzchni 0,11 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 81A b, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 394;
- bagno o powierzchni 0,38 ha położone w miejscowości Łęg Ręczyński, Leśnictwo Wielkopole, oddz. 91 a, Nadleśnictwo Łęczno, dz. nr 91/2;
- bagno śródleśne o powierzchni 1,38 ha położone w miejscowości Majkowice, Leśnictwo Bąkowa Góra, oddz. 1 f, Nadleśnictwo Radomsko, dz. nr 1;
- bagno śródleśne o powierzchni 0,83 ha położone w miejscowości Majkowice, Leśnictwo Bąkowa Góra, oddz. 2 k, Nadleśnictwo Radomsko, dz. nr 1/1;
- bagno śródleśne o powierzchni 0,78 ha położone w miejscowości Bąkowa Góra, Leśnictwo Bąkowa Góra, oddz. 12 i, Nadleśnictwo Radomsko, dz. nr 8;
- bagno śródleśne o powierzchni 0,84 ha położone w miejscowości Bąkowa Góra, Leśnictwo Bąkowa Góra, oddz. 24 j, Nadleśnictwo Radomsko, dz. nr 20;
- bagno śródleśne o powierzchni 0,37 ha położone w miejscowości Bąkowa Góra, Leśnictwo Bąkowa Góra, oddz. 24 l, Nadleśnictwo Radomsko, dz. nr 20;
- bagno śródleśne o powierzchni 0,54 ha położone w miejscowości Bąkowa Góra, Leśnictwo Bąkowa Góra, oddz. 31G, Nadleśnictwo Radomsko, dz. nr 27.

Na terenie gminy leży częściowo obszar Natura 2000 – obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Dolina Środkowej Pilicy PLH100008. Dokument SDF opisuje niniejszy obszar następująco.

Położenie, powierzchnia

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Dolina Środkowej Pilicy PLH100008 położony jest w całości na terenie województwa łódzkiego, na terenie powiatów: piotrkowskiego - Gminy Sulejów, Aleksandrów, Ręczno oraz radomszczańskiego - Gmina Przedbórz. Obszar zajmuje powierzchnię 3787,4 ha. Obejmuje 40-sto kilometrowy odcinek środkowej Pilicy (około 1/8 całkowitej długości rzeki), położony jest w większości w regionie Doliny Sulejowskiej, pomiędzy Wzgórzami Radomszczańskimi, Równiną Piotrkowską (na

zachodzie) i Wzgórzami Opoczyńskimi (na wschodzie). Średnia wysokość obszaru wynosi 180 m n.p.m. Obszar położony jest w całości w regionie administracyjnym Piotrkowskim PL115, w kontynentalnym regionie biogeograficznym. Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski (Kondracki 2009) opisywany obiekt leży w obrębie mezoregionów Wzgórz Radomszczańskie oraz Niecka Włoszczowska. Mezoregiony te wchodzą w skład makroregionu Wyżyny Przedborskiej, która należy do podprowincji Wyżyny Małopolskiej. Podział geobotaniczny Polski J. Matuszkiewicza (2008) lokuje opisywany obszar w Prowincji środkowoeuropejskiej, w Dziale Wyżyn Południowopolskich, w granicach dwóch krain: Krainy Wysoczyzn Łódzko-Wieluńskich oraz Krainy Wyżyn środkowomałopolskich. W obrębie tych krain wyróżnia się jednostki niższego rzędu, wobec czego obszar Doliny środkowej Pilicy można przypisać do okręgów: Pasma Małopolsko-Przedborskiego, Wzgórz Opoczyńsko-Łopuszańskich (w obrębie Krainy Wyżyn środkowomałopolskich) oraz Tomaszowsko-Pajęczanńskiego (w obrębie Krainy Wysoczyzn Łódzko-Wieluńskich). W okolicach Przedborza obszar plasuje się w podokręgu Przedborskim, następnie przechodzi do podokręgu Skotnickiego, a w okolicach Sulejowa przebiega na granicy podokręgów Lubieńskiego i Opoczyńsko-Sulejowskiego. Potencjalną roślinnością naturalną dla tego obszaru są bory mieszane, a na żyzniejszym podłożu - grądy odmiany subkontynentalnej. Dna dolin stanowią siedlisko właściwe łągom.

Geologia

Obszar Natura 2000 Dolina Środkowej Pilicy leży w przejściowej strefie krajobrazów nizinnych i wyżynnych. W związku z tym, cechuje się bogatą i zróżnicowaną rzeźbą terenu. Tworzą ją czwartorzędowe utwory polodowcowe (piaski, gliny zwałowe), osady fluwialne w dolinie Pilicy oraz wychodnie skał mezozoicznych. Dzisiejszy krajobraz obszaru ukształtowała zarówno budowa geologiczna, działalność łądolodu skandynawskiego oraz rzeki, jak i gospodarka człowieka (przemysł wydobywczy, rolnictwo).

Gleby

Na terenie Obszaru przeważają gleby bielicoziemne (bielicowe, bielice, rdzawe), w mniejszym stopniu zaś brunatnoziemne (brunatne właściwe, płowe). W najbliższym sąsiedztwie samej rzeki występują gleby napływowe aluwialne (np. mady rzeczne) oraz hydrogeniczne (bagienne i pobagienne). Zmiany w odczynie, zasobności i żyzności gleb mają związek ze zmianami zachodzącymi w klimacie i szacie roślinnej. Procesy erozyjne, emisja gazów i płynów istotnie wpływają na środowisko glebowe. Decydujący wpływ na jakość gleb wywiera budowa geologiczna warstw powierzchniowych.

Hydrologia

Główną osią hydrologiczną obszaru jest rzeka Pilica. Jest ona najdłuższym lewym dopływem Wisły. Jej krasowe źródła znajdują się w okolicach miasta Pilica na wysokości 350 m n.p.m., ujście do Wisły zaś - w okolicach wsi Mniszew (96 m n.p.m.). Łączna długość rzeki wynosi 319 km, a powierzchnia dorzecza 9 273 km². Wody Pilicy są stosunkowo czyste. Rzeka jest nieuregulowana, ma naturalny charakter - występują nań liczne meandry i starorzecza. Pewne fragmenty obszaru są regularnie zalewane. Rzekami odwadniającymi omawiany teren są Pilica i jej dopływy.

Klimat.

Teren położony jest na obszarze pozostającym pod wpływem zarówno wilgotnych mas powietrza znad Oceanu Atlantyckiego, jak i suchych mas z głębi kontynentu euroazjatyckiego. Latem przeważają masy powietrza polarno-morskiego, które napływają z zachodu lub północnego zachodu, zimą natomiast masy powietrza polarno-kontynentalnego, napływające ze wschodu. Ścieranie się mas powietrza nad obszarem powoduje przejściowy charakter klimatu, którego cechą charakterystyczną jest duża zmienność warunków pogodowych. Przeważają tu wiatry z zachodu i z południowego zachodu. Obszar ten charakteryzuje się średnią roczną temperaturą powietrza 7,8°C, temperaturą najzimniejszego miesiąca (styczeń) 1,9°C oraz temperaturą najcieplejszego miesiąca (lipiec) 17,9°C. Średnia wielkość opadów wynosi 590 mm/rok - najwyższe opady występują w miesiącach letnich (czerwiec-sierpień), a najniższe w miesiącach zimowych. Czas trwania okresu wegetacyjnego (liczba dni ze średnią temperaturą dobową nie jest mniejsza niż 5°C) mieści się w przedziale 200-210 dni.

Struktura krajobrazu, walory przyrodnicze.

Obszar obejmuje i ochrania jeden z najcenniejszych fragmentów Pilicy, w jej środkowym odcinku od okolic Sulejowa po okolice Przedborza. Na terenie obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolina Środkowej Pilicy PLH100008 znajduje się fragment najlepiej zachowanego, nieuregulowanego koryta Pilicy charakteryzujący się licznymi, naturalnymi i malowniczymi meandrami. Blisko 20% powierzchni obszaru zajmują lasy łąkowe. Jest to dość istotna enklawa stosunkowo naturalnej roślinności w mocno przekształconej i ubogiej przyrodniczo Centralnej Polsce. Wśród siedlisk przeważają siedliska leśne (46% pokrycia siedlisk). Spośród nich największą powierzchnię zajmują lasy iglaste (29%). Lasy liściaste to 13%, a lasy mieszane 4% pokrycia siedlisk. Siedliska rolnicze zajmują 24% pokrycia siedlisk. W strukturze własnościowej dominują lasy Skarbu Państwa w zarządzie lasów państwowych. Stanowią one 88% powierzchni wszystkich lasów. Administracyjnie należą one do czterech nadleśnictw: Piotrków, Smardzewice i Przedbórz.

Do najcenniejszych obszarów wodnotorfowiskowych na terenie obszaru należą: - Zespół starorzeczy w dolinie Pilicy - na odcinku od Sulejowa do miejscowości Skotniki, znajduje się około 70 starorzeczy ze stale utrzymującym się lustrem wody oraz liczne starorzecza wypłycone, w których woda stagnuje tylko okresowo. W obiektach tych znalazło schronienie około 40 zespołów i zbiorowisk roślinnych związanych z siedliskami podmokłymi. Starorzecza są jedyną ostoją dla wielu gatunków wilgociolubnych i stanowią najcenniejszy składnik krajobrazu doliny rzeki Pilicy. - Torfowiska pomiędzy Stanisławowem i Justynowem - jest to rozległy zespół torfowisk leżący u podnóża skarpy doliny Pilicy. Cechuje je bogata, zróżnicowana szata roślinna.

Korytarze ekologiczne.

Rzeka Pilica oraz jej dopływy, znajdujące się na terenie Obszaru, stanowią wyjątkowo efektywne korytarze ekologiczne. Dolina rzeki Pilicy zapewnia połączenie obszaru z doliną Warty, będącą korytarzem ekologicznym o randze krajowej. Korytarze ekologiczne nie są prawną formą ochrony przyrody. Celem wyznaczenia sieci korytarzy ekologicznych jest przeciwdziałanie izolacji najcenniejszych przyrodniczo obszarów, a tym samym umożliwienie migracji zwierząt i roślin w skali Polski i Europy, oraz ochrona i odbudowa bioróżnorodności zarówno na obszarach Natura 2000, jak i innych terenach o dużej wartości przyrodniczej. Tylko spójny system ekologiczny może umożliwić przemieszczanie się fauny i flory i spełnić zadania zawarte w zasadzie zrównoważonego rozwoju. Korytarze ekologiczne w wielu miejscach wymagają przeprowadzenia czynnych zabiegów ochronnych, szczególnie zalesień, aby odzyskać drożność poszczególnych odcinków.

Istniejące formy ochrony przyrody.

Około połowa powierzchni obszaru (45,4%) znajduje się w granicach Sulejowskiego Parku Krajobrazowego zajmującego obszar 17 030 ha. Wchodzi on w skład Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego. Park ten, na powierzchni pokrywającej się z obszarem Natura 2000, chroni krajobraz nadrzeczny Pilicy, która jest niezastąpionym refugium faunistycznymi oraz florystycznymi. Pozornie nizinne tereny poprzecinane są dolinami i wąwozami przez co mają charakter pagórkowaty z wyraźnymi obniżeniami dna dolin oraz wzniesionymi brzegami odsłaniającymi widoki na otaczające tereny. Na obszarze Natura 2000 położony jest Pilczański Obszar Chronionego Krajobrazu, który obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych dla możliwości zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełniących funkcję korytarzy ekologicznych. Oprócz wyżej wymienionych form ochrony przyrody, na terenie obszaru Natura 2000 Dolina środkowej

Pilicy znajdują się liczne pomniki przyrody (m.in. drzewa) oraz użytki ekologiczne (najczęściej są to starorzecza). Do obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Pilicy, bezpośrednio przylegają dwa inne obszary mające znaczenie dla Wspólnoty – Dolina Czarnej PLH260015 (obszar obejmuje dolinę Czarnej Koneckiej (Malenieckiej) od źródeł do ujścia, z kilkoma dopływami i z przylegającymi do niej kompleksami łąk i stawów, oraz lasami) oraz Dolina Górnej Pilicy PLH260018 (obszar obejmuje dolinę górnej Pilicy, jej niektóre dopływy (np. Zwleczka, Jeżówka), oraz obszary w najbliższym sąsiedztwie dolin rzecznych).

Ponadto dokument SDF wskazuje, iż „w Obszarze Doliny Środkowej Pilicy stwierdzono występowanie 15 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, pokrywających ok. 5 % powierzchni obszaru, z których najważniejszymi są bez wątpienia: starorzecza ze zbiorowiskami z Nymphaeion, Potamion (3150), zalewane muliste brzegi rzek (3270), ziołorośla nadrzeczne (6430) oraz łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (91E0). Siedliska te związane są ściśle z ekosystemem rzeki i doliny rzecznej, dla których zachowania obszar ten ma bardzo istotne znaczenie.”

Dla wyżej wymienionego obszaru Natura 2000 został ustanowiony plan zadań ochronnych Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 7 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Pilicy PLH100008 (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2014 r., poz. 1235), który zawiera m.in. identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony oraz działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania.

5 Metoda analizy i oceny zastosowana przy sporządzaniu prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko w odniesieniu do polityk, strategii, planów i programów, według zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, sporządzana jest, jako jeden z podstawowych

dokumentów w ramach procedury postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji strategii, planów i programów.

Prognozę sporządzono przy zastosowaniu metod opisowych dotyczących charakterystyki zasobów środowiska poddanych oddziaływaniu oraz analiz opartych na dostępnych danych. Analizie poddano aktualny i prognozowany stan środowiska na terenie gminy Ręčno oraz proponowane kierunki działań w tym zakresie. Ponadto w prognozie przeanalizowano uwzględnienie w Strategii Rozwoju Gminy Ręčno na lata 2015-2023 strategicznych kierunków działań przyjętych w innych dokumentach oraz prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych do tych dokumentów (m.in. Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020).

Wynikające z przeprowadzonej analizy wnioski odniesiono do stanu środowiska w gminie Ręčno oraz przeanalizowano możliwe skutki środowiskowe realizacji strategii.

6 Określenie, analiza i ocena istniejącego stanu środowiska oraz potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Do przeprowadzenia analizy zostały wykorzystane dane przekazane przez Urząd Gminy Ręčno oraz zgromadzone przez GUS i WIOŚ, w tym również przygotowane w ostatnich latach opracowania.

– Powietrze atmosferyczne

Z uwagi na rolniczy charakter gminy głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza jest emisja zanieczyszczeń związana z ruchem pojazdów po terenie gminy. Na terenie gminy nie występują większe ośrodki przemysłowe które stanowiłyby znaczące źródło emisji zanieczyszczeń do powietrza.

– Stan czystości wód powierzchniowych i podziemnych

Na podstawie art. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r., poz. 469 ze zm.) wydane zostało rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (Dz. U. Nr 126, poz. 878 ze zm.), w którym zlewnie poszczególnych rzek, przyporządkowano regionom wodnym. Obszar gminy położony jest w regionie wodnym Środkowej Wisły, w obszarze dorzecza Wisły. Plan gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Wisły został określony przepisami Uchwały Rady Ministrów z dnia 22 lutego 2011 r. Plan gospodarowania wodami dorzecza Wisły (M.P. Nr 49, poz. 549).

Na terenie gminy Ręčno występują następujące Jednolite Części Wód Powierzchniowych:

Lp.	Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Typ JCWP	Status JCWP	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Derogacje	Uzasadnienie derogacji
1	PLRW20001025451	Pilica od Zwleczy do Zbiornika Sulejów	Średnia rzeka wyżynno – zachodnia (10)	naturalna	zły	niezagrożona		
2	PLRW20006254376	Dopływ z Paskrzyna	Potok wyżynny węglanowy z substratem drobnoziarnistym na lessach i lessopodobnych (6)	naturalna	dobry	niezagrożona		
3	PLRW20006254389	Stobianka	Potok wyżynny węglanowy z substratem drobnoziarnistym na lessach i lessopodobnych (6)	naturalna	dobry	niezagrożona		
4	PLRW20006254356	Jaworka (Struga Pruchnicka)	Potok wyżynny węglanowy z substratem drobnoziarnistym na lessach i lessopodobnych (6)	naturalna	dobry	niezagrożona		

Na terenie gminy Ręczno występują następujące Jednolite Części Wód Podziemnych:

Lp.	Europejski kod JCWPd	Ocena stanu ilościowego	Ocena stanu chemicznego	Ocena ryzyka stanu ilościowego	Ocena ryzyka stanu chemicznego	Derogacje	Uzasadnienie derogacji
1	PLGW230097	dobry	dobry	niezagrożona	niezagrożona		
2	PLGW230098	dobry	dobry	niezagrożona	niezagrożona		

– Hałas

Na obszarze gminy nie występują ośrodki przemysłowe ani większe zakłady produkcyjne. Gmina ma typowo rolniczy charakter. W związku z powyższym głównym źródłem hałasu na terenie gminy Ręčno jest hałas komunikacyjny. Przez teren gminy nie przebiegają zarówno drogi krajowe jak i wojewódzkie. W związku z powyższym hałas komunikacyjny nie stwarza szczególnej uciążliwości dla mieszkańców. Ciągły wzrost liczby pojazdów poruszających się po drogach może powodować w najbliższych latach wzrost natężenia hałasu.

– Promieniowanie elektromagnetyczne

Źródłami pól elektromagnetycznych w województwie łódzkim są m.in.:

- linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110 kV, 220 kV, 400 kV, których szkodliwy wpływ rozciąga się odpowiednio od 12 do 37 m od osi linii w obie strony,
- stacje nadajników radiowo telewizyjnych zlokalizowane w gminach i miejscowościach,
- bazowe stacje telefonii komórkowej (ponad 2420 szt. z czego ok. 40 % zlokalizowanych jest na terenie miasta Łódź) rozmieszczone na obszarze całego województwa na specjalnie wykonanych masztach, jak również umieszczone na kominach, budynkach użyteczności publicznej i wysokich budynkach mieszkalnych,
- stacje bazowe sieci łączności radiotelefonicznej,
- cywilne stacje radiowe CB o mocy do 10 W,
- radiostacje amatorskie kat. 1 i 2,0 o mocach od 15-759 W,
- szereg urządzeń emitujących pola elektromagnetyczne, pracujących w przemyśle, ośrodkach medycznych, wojsku, policji, straży pożarnej.

Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2008 r. Nr 221, poz. 1645), określa zakres i sposób prowadzenia przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska badań poziomów PEM. Weszło ono w życie z dniem 1 stycznia 2008 roku i nałożyło obowiązek wykonywania pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie poszczególnych województw w 135 punktach pomiarowych w ciągu 3 lat pomiarowych po 45 w każdym roku. Tak więc pomiary pól elektromagnetycznych w województwie łódzkim wykonywane były w latach 2008-2010 oraz 2011-2013 w 135 punktach po 45 punktów w każdym roku.

Wyniki pomiarów monitoringowych pokazują, że wartości natężenia PEM w latach 2011 - 2013 utrzymywały się na niskich poziomach. W żadnym z punktów pomiarowych nie zmierzono wartości przekraczającej dopuszczalną wartość składowej elektrycznej $E=7V/m$, określoną w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektro-magnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883). Otrzymane wyniki nie odbiegały znacząco od zmierzonych w latach 2008-2010. Średnie wartości 2-godzinne składowej elektrycznej osiągnęły maksymalnie wartość 1,1 V/m (15,7% wartości dopuszczalnej). Najniższe średnie wartości były poniżej progu czułości sond.

Najwyższe wartości natężenia PEM zmierzono na terenach zabudowanych w centralnych częściach dużych miast o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys., najniższe na terenach wiejskich oraz w małych miejscowościach. W większości punktów pomiarowych zmierzone stężenia były niższe od progu czułości poszczególnych sond.

Dopuszczalny poziom pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności wynosi 7 V/m. Tak, więc na terenie województwa łódzkiego, a więc i na terenie gminy Ręčno, nie są przekroczone dopuszczalne wartości składowej elektrycznej natężenia i pola elektromagnetycznego.

– **Gospodarka wodno-ściekowa**

Zaopatrzenie gminy Ręčno w wodę odbywa się w oparciu o cztery ujęcia wody z utworów jurajskich, zlokalizowane w miejscowościach Ręčno, Paskrzyn, Stobnica, Bąkowa Góra.

Długość głównej sieci wodociągowej wynosi 68,2 km. Przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania jest 1209 sztuk. Z sieci wodociągowej w 2014 r., zgodnie z danymi GUS, korzystało 91,7% ludności.

Z wodociągu komunalnego „Ręčno” korzystają mieszkańcy z następujących miejscowości: Ręčno, Łęki Królewskie, Nowinki, Kol. Ręčno, Majkowice, Będzyn. Z wodociągu „Bąkowa Góra” mieszkańcy miejscowości: Bąkowa Góra, Zbyłowice, Dęba, Majstry. Z wodociągu „Stobnica” mieszkańcy miejscowości: Stobnica, Stobnica Piła. Z wodociągu „Paskrzyn” mieszkańcy miejscowości: Paskrzyn, Wielkopole, Placówka, Łęg Ręczyński.

W 2014 r. z sieci kanalizacyjnej na terenie gminy korzystało 16,5% ludności. Długość sieci kanalizacyjnej wynosiła wówczas na terenie gminy 3,4 km, w skład której wchodziło 81 przyłączy do budynków, zaś korzystało z niej 589 osób. Na terenie gminy Ręčno funkcjonuje jedna biologiczna oczyszczalnia ścieków o RLM zgodnie z danymi GUS w 2014 r. wynoszącym 163. W 2014 r. zgodnie z danymi GUS z oczyszczalni ścieków w gminie korzystało 870 osób. Ładunku zanieczyszczeń w odprowadzanych w oczyszczonych ściekach wynosiły w 2014 r. zgodnie z danymi GUS: BZT₅ – 504 kg/rok; CHZT – 2576 kg/rok; zawiesina ogólna – 672 kg/rok. W związku z funkcjonowaniem oczyszczalni w 2014 r. powstało 7 Mg komunalnych osadów ściekowych. W ciągu roku na oczyszczalnię odprowadzanych jest ogółem 28,0 dam³ ścieków, w tym w czasie doby do kanalizacji odprowadzanych jest 0,1 dam³. Na terenie gminy w 2014 r., zgodnie z danymi GUS zainstalowane były 502 zbiorniki na nieczystości ciekłe oraz funkcjonowało 14 przydomowych oczyszczalni ścieków.

– **Sieć gazowa**

Na terenie gminy Ręčno brak jest rozwiniętej sieci gazowej.

– **Ryzyko awarii**

Na terenie gminy nie występują zakłady przemysłowe mogące stwarzać ryzyko wystąpienia awarii przemysłowej. Jedynym źródłem ewentualnego ryzyka są stacje paliw mogące stanowić źródło wycieku do gruntu i wód podziemnych substancjami ropopochodnymi, jednakże w związku z zaostreniem przepisów prawa dotyczących zbiorników i stacji paliw ryzyko awarii zostało zmniejszone. Głównym źródłem ryzyka w przedmiocie awarii mogą być zdarzenia komunikacyjne, w przypadku których może dojść do skażenia substancjami niebezpiecznymi.

– **Drogi**

Na terenie gminy Ręčno znajduje się 19 km odcinek drogi wojewódzkiej nr 742, 16,67 km dróg powiatowych i sieć dróg gminnych, wewnętrznych i polnych. Rokrocznie realizowane są inwestycje mające na celu poprawę jakości dróg.

– **Gospodarka odpadami**

W gminie Ręčno nie znajdują się zakłady gospodarki odpadami. Na terenie gminy nie ma też składowiska odpadów. Zgodnie z danymi GUS w 2014 r. na terenie gminy wytworzono łącznie 296,2 Mg zmieszanych odpadów komunalnych, w tym ogółem na jednego mieszkańca 82,6 kg. Ilość zmieszanych odpadów komunalnych wytworzonych z gospodarstw domowych wyniosła łącznie 261,55 Mg, w tym ogółem na jednego mieszkańca 72,9 kg. Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowany przy ul. Piotrkowskiej w Ręcznie przy garażach gminnych, w którym w ramach opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi będą odbierane następujące odpady: zużyte opony, gruz z drobnych remontów, niesprawny sprzęt AGD i RTV, odpady zielone, baterie i akumulatory, meble itp..

W przypadku braku realizacji projektu Strategii Rozwoju Gminy Ręčno na lata 2015-2023, przeprowadzona analiza i ocena stanu istniejącego pozwala wykazać, że może nastąpić w dłuższym horyzoncie czasowym pogorszenie stanu środowiska. Brak realizacji założeń tego dokumentu może najprawdopodobniej przyczynić się do utrwalania i występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska. Potencjalne zmiany aktualnego stanu środowiska zależą od:

- czasu,
- nakładów finansowych, jakimi dysponują: budżet państwa, samorząd i podmioty gospodarcze,
- aktywności w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych w tym dotacji z UE, przeznaczanych na cele rozwojowe infrastruktury i ochronę środowiska.

Brak realizacji projektu Strategii Rozwoju Gminy Ręčno przyczynić się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w środowisku, zwłaszcza w zakresie: jakości wód podziemnych i powierzchniowych, terenów pozostających pod presją szkodliwego oddziaływania ruchu komunikacyjnego, zagrożenia dla obszarów objętych ochroną prawną.

Nie bez znaczenia są również oddziaływania inne niż środowiskowe, choć jednak mające wpływ na stan ochrony środowiska w sposób pośredni. Przewiduje się, iż w przypadku braku realizacji omawianego dokumentu może dojść do następujących skutków:

- niezgodność z przepisami krajowymi i międzynarodowymi,

- konieczność ponoszenia wysokich (i stale wzrastających) opłat za korzystanie ze środowiska,
- uniknięcie zysków możliwych do osiągnięcia w wyniku stosowania nowoczesnych i odnawialnych technologii,
- dalsze pobłażliwe traktowanie obowiązujących przepisów o ochronie środowiska,
- postępujący zanik świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- postępujący wzrost powierzchni terenów zdegradowanych,
- pogorszenie się klimatu akustycznego,
- spowolniony proces osiągania dobrego stanu wód, poprzez brak rozbudowy systemów oczyszczania ścieków,
- nieefektywne wykorzystanie zasobów naturalnych z powodu braku zwiększenia efektywności energetycznej.

Istotne skutki negatywne mogą wystąpić również w sferze społecznej i gospodarczej. W ujęciu ogólnym, w przypadku odstąpienia od realizacji projektu Strategii Rozwoju Gminy Ręčno nie będzie następowała kompleksowa poprawa jakości życia mieszkańców.

Brak realizacji wyznaczonych w Strategii działań inwestycyjnych, dotyczących budowy infrastruktury, w tym służącej ochronie środowiska może spowodować negatywne skutki dla gospodarki i (pośrednio) środowiska, objawiające się wzrostem bezrobocia, zmniejszeniem liczby miejsc pracy, zanieczyszczeniem wód, gleb i powietrza (systemy ogrzewania i systemy ciepłownicze, niedrożne układy komunikacyjne).

Podsumowując, można stwierdzić, iż pożądanym z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi jest doprowadzenie do realizacji działań zapisanych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Ręčno na lata 2015-2023.

7 Określenie, analiza i ocena istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów chronionych

Pogarszający się stan nawierzchni dróg oraz wzrost natężenia ruchu drogowego i dużego udziału pojazdów ciężkich w strukturze ruchu drogowego powodować będzie wzmożoną emisję zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz wzrost natężenia hałasu stanowiąc potencjalne zagrożenie. Drugi problem stanowi pogorszenie jakości stanu powietrza w obszarach zabudowanych spowodowane emisją powierzchniową pochodzącą

z niskich emitorów odprowadzających gazowe produkty spalania z domowych palenisk i lokalnych kotłowni węglowych w sezonie grzewczym.

Kolejny problem stanowi niekorzystny dla środowiska sposób rozwoju budowy sieci kanalizacyjnej w stosunku do wodociągowej, jak również niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców w tym zakresie stanowi potencjalne zagrożenie dla wód podziemnych i powierzchniowych.

W odniesieniu do potencjalnego zagrożenia dla obszarów chronionych wynikającego z działań w zakresie projektu Strategii Rozwoju Gminy Ręčno na lata 2015-2023, należy rozważyć ewentualne konflikty między siecią NATURA 2000 oraz obszarowymi formami ochrony (rezerваты, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu itp.), a lokalizacją nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Dzięki pełnej informacji o rozmieszczeniu sieci Natura 2000 możliwe jest uniknięcie konfliktów na etapie opracowywania szczegółowej lokalizacji poszczególnych inwestycji w skali regionalnej.

Zaleca się, aby nowoprojektowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, realizowane w ramach projektu Strategii lokalizowane były poza obszarowymi formami ochrony, w związku, z czym konfliktowe położenie oraz ewentualne negatywne oddziaływanie na obszary podlegające ochronie ze względu na szczególne walory przyrody nie będzie występowało.

Należy podkreślić, że na terenie gminy znajduje się obszar Natura 2000 obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Dolina Środkowej Pilicy PLH100008.

W związku z powyższym można stwierdzić, że ewentualne negatywne oddziaływanie na ten obszar raczej nie będzie występowało. Ustalenia przedmiotowej Strategii Rozwoju Gminy Ręčno nie naruszają Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 7 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Pilicy PLH100008 (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2014 r., poz. 1235), które zawiera m.in. identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony oraz działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania.

Ponadto na terenie gminy znajdują się dwa rezerваты przyrody: Rezerwat Jawora oraz Rezerwat Wielkopole, Sulejowski Park Krajobrazowy, użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody.

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach Strategii Rozwoju Gminy Ręčno na lata 2015-2023, które mogą ewentualnie negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej dotyczące gospodarki wodno-ściekowej (budowa kanalizacji sanitarnej oraz przebudowa sieci wodociągowej), jak również przebudowa dróg gminnych i powiatowych. Ewentualne negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć poprzez prawidłowo sporządzony projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak również eksploatacji oraz zakazy i nakazy występujące na danej obszarowej formie ochrony.

8 Określenie, analiza i ocena celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym lub krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Spośród wielu aktów prawnych Unii Europejskiej i innych wiążących działania Rzeczypospolitej Polskiej, a dotyczących zakresu ochrony środowiska, wiele znalazło już odzwierciedlenie w nowelizowanych przepisach prawa. I to właśnie te przepisy wprowadzone do ustaw, stanowią gwarancję właściwej realizacji ustaleń Strategii. W odniesieniu do analizy ustaleń dokumentu można wymienić kilka z nich:

1. Krajowy Program Reform Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu.

Dokument jest długookresową strategią rozwoju Unii Europejskiej na lata 2010–2020. Największy nacisk został położony na reformy społeczne, walkę z bezrobociem i zmiany na rynku pracy. Program Europa 2020 wyznacza pięć celów głównych:

- osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75 % wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20 - 64 lata,
- poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej, w szczególności z myślą o tym, aby łączny poziom inwestycji publicznych i prywatnych w tym sektorze osiągnął 3 % PKB,
- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20 %, w porównaniu z poziomami z 1990 r.; zwiększenie do 20 % udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20 %,

- 30-procentowej redukcji emisji w porównaniu z poziomami z 1990 r., o ile inne kraje rozwinięte zobowiążą się do porównywalnych redukcji emisji, a kraje rozwijające się wniosą wkład na miarę swoich zobowiązań i możliwości,
- podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10 % oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40 % odsetka osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne,
- wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa.

2. Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.

Cel główny określony jest, jako *wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę, jakości życia ludności*, a perspektywa czasowa sięga do 2020 roku. Szczególne korelacje obu dokumentów można dostrzec w następujących celach:

- przejście od administrowania do zarządzania rozwojem (priorytet rozwojowy Zapewnienie ładu przestrzennego),
- wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela (w szczególności Rozwój kapitału społecznego),
- wzrost wydajności gospodarki (priorytet Zwiększenie produktywności gospodarki),
- rozwój kapitału ludzkiego (zwłaszcza: Zwiększanie aktywności zawodowej i Poprawa jakości kapitału ludzkiego),
- integracja społeczna (w szczególności: Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym),
- zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych (Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych oraz Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych),
- wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych (szczególnie Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocniania potencjału obszarów wiejskich).

3. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, miasta, obszary wiejskie.

Dokument ten określa cel strategiczny polityki regionalnej, jako *Efektywne wykorzystanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.*

Spójność dokumentów dostrzec można w celach:

- tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększanie ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi (kierunek działań Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych),
- budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne (Rozwój kapitału intelektualnego, w tym kapitału ludzkiego i społecznego, Wykorzystywanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego),
- restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze,
- poprawa jakości zarządzania politykami publicznymi, w tym ich właściwe ukierunkowanie terytorialne,
- wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej.

Ponadto Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego w celach układu *regiony – miasta – obszary wiejskie* postrzega ośrodki subregionalne, jako lokalne centra rozwoju, które wspierane będą w zakresie integracji przestrzennej, społecznej i gospodarczej, zwiększania atrakcyjności inwestycyjnej, rozwoju rynku pracy poprzez wspomaganie otoczenia biznesu oraz rozwój funkcji gospodarczych o ponadlokalnym obszarze oddziaływania.

4. Polityka Energetyczna Polski do 2025.

Polityka energetyczna Polski do 2025 roku to dokument, który zawiera pakiet działań, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, konkurencyjności gospodarki, jej efektywności energetycznej oraz ochrony środowiska. Za najistotniejsze zasady polityki energetycznej uważa się : zasadę harmonijnego gospodarowania energią w warunkach społecznej gospodarki rynkowej, pełną integrację polskiej energetyki z europejską i światową, wypełnianie zobowiązań traktatowych Polski, zasadę rynku konkurencyjnego z niezbędną administracyjną regulacją w obszarach, w których

mechanizmy rynkowe nie działają oraz wspomaganie rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii (OZE).

5. Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.

Strategia rozwoju województwa jest jednym z najważniejszych dokumentów samorządu województwa, który określa wizję rozwoju, cele oraz główne działania zmierzające do ich osiągnięcia. Strategiczna polityka rozwoju zdefiniowana w powyższym dokumencie jest odpowiedzią na wyzwania najbliższych lat pozwalającą na kształtowanie regionu nowoczesnego i atrakcyjnego gospodarczo oraz przyjaznego dla jego mieszkańców.

Dla wspierania pozytywnych przemian, niwelowania głównych barier rozwojowych w regionie, a także efektywnego wykorzystywania zasobów analizowany dokument zakłada, iż polityka regionalna będzie realizowana w dwóch płaszczyznach: horyzontalnej oraz terytorialno – funkcjonalnej. Polityka horyzontalna obejmuje swym oddziaływaniem obszar całego województwa. Złożą się na nią trzy filary rozwoju obejmujące sferę gospodarczą, społeczną i przestrzenną. Natomiast polityka terytorialno – funkcjonalna będzie oddziaływać na tereny obszarów miejskich, obszarów wiejskich oraz wyspecjalizowane obszary funkcjonalne.

Dokument ten definiuje misję, wizję oraz cele rozwoju regionu, którego dążeniem powinno być *prowadzenie zintegrowanej i terytorialnie ukierunkowanej polityki zrównoważonego rozwoju, opartej na współpracy gospodarczej, budowaniu więzi społecznych oraz tożsamości regionalnej.*

Misja koncentruje strategiczne kierunki działań na:

- budowaniu przyszłości (dobrobytu) regionu dzięki wzmocnieniu endogenicznych potencjałów Województwa oraz współpracy gospodarczej, zarówno w wymiarze regionalnym, krajowym i międzynarodowym;
- budowaniu powiązań między mieszkańcami i społecznościami oraz sprzyjaniu kreowania tożsamości Regionalnej z uwzględnieniem wielokulturowości i różnorodności regionalnej.

6. Plan Przeciwdziałania Depopulacji w Województwie Łódzkim.

Celem głównym Planu jest „Odbudowa kapitału ludzkiego poprzez tworzenie sprzyjających warunków na rynku pracy, rozwój wykształcenia i kompetencji oraz poprawę jakości życia mieszkańców województwa łódzkiego w perspektywie krótko i długookresowej.” Cel ten jest realizowany za pomocą celów szczegółowych.

7. Strategia wojewódzka w zakresie polityki społecznej na lata 2007 – 2020.

Strategia stanowi długofalową koncepcję działania w zakresie polityki społecznej, która zawiera założenia strategiczne w postaci celów wynikających z sytuacji społeczno – gospodarczej, potrzeb mieszkańców oraz uwarunkowań zewnętrznych. Celem w/w dokumentu jest zaplanowanie i realizowanie w praktyce wyznaczonych założeń rozwiązywania ważnych problemów społecznych w regionie łódzkim, stanowi to jednocześnie cel strategiczny oraz operacyjny strategii.

8. Regionalny Program Operacyjny (RPO) dla województwa łódzkiego na lata 2014 – 2020.

RPO Województwa Łódzkiego 2014 – 2020 jest dokumentem o charakterze operacyjnym, określającym główne kierunki rozwoju województwa, zmierzające m.in. do zwiększenia konkurencyjności regionu łódzkiego oraz poprawy jakości życia jego mieszkańców poprzez wykorzystywanie potencjałów endogenicznych regionu i skoncentrowane niwelowanie barier rozwojowych, w oparciu o Strategię Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 i inne dokumenty programowe tj.: Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030, Plan Przeciwdziałania Depopulacji Województwa Łódzkiego.

Osie priorytetowe:

Oś priorytetowa I – Badania, rozwój i komercjalizacja wiedzy

Oś priorytetowa II – Innowacja i konkurencyjna gospodarka

Oś priorytetowa III – Transport

Oś priorytetowa IV – Gospodarka niskoemisyjna

Oś priorytetowa V – Ochrona środowiska

Oś priorytetowa VI – Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu

Oś priorytetowa VII – Infrastruktura dla usług społecznych

Oś priorytetowa VIII – Zatrudnienie

Oś priorytetowa IX – Włączenie społeczne

Oś priorytetowa X – Adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw w regionie

Oś priorytetowa XI – Edukacja, Kwalifikacje, Umiejętności

Oś priorytetowa XII – Pomoc techniczna

9. Umowa partnerstwa.

Umowa określa strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014 – 2020.

10. Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego – „LORIS 2030”.

W/w dokument stanowi uszczegółowienie Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 w odniesieniu do tematyki innowacyjności. Misją opisywanego dokumentu jest prowadzenie aktywnej polityki innowacyjnej z wykorzystaniem potencjału wewnętrznego regionu do pobudzania kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców w trosce o zrównoważony rozwój.

11. Strategia Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego 2014-2020.

Strategia powiatu jak sama nazwa wskazuje, jest dokumentem wyznaczającym główne kierunki rozwoju powiatu w układzie wieloletnim, szczególnie w odniesieniu do zadań realizowanych przez samorząd powiatowy, ale również z uwzględnieniem zadań realizowanych przez samorządy gminne, samorząd wojewódzki, administrację rządową itp. - stąd strategia powiatu uwzględnia inne opracowania, w tym strategię poszczególnych gmin powiatu piotrkowskiego oraz strategię województwa łódzkiego.

W celu realizacji wizji i misji powiatu, zdefiniowany został katalog kluczowych, dla ich rozwoju, celów strategicznych i służących - ich osiągnięciu celów operacyjnych. W sumie

wpracowane zostały 3 cele strategiczne oraz przyporządkowane im 17 celów na poziomie operacyjnym.

I. Cel strategiczny – Ugruntowanie pozycji powiatu jako miejsca przyjaznego mieszkańcom:

- poprawa jakości usług instytucji publicznych,
- poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia mieszkańców oraz zmniejszenie nierówności w zdrowiu,
- poprawa infrastruktury drogowej,
- rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- budowa szerokopasmowego Internetu,
- rozwój gospodarki energetycznej opartej o wykorzystanie odnawialnych i ekologicznych źródeł energii, w tym rozwój sieci ciepłowniczych geotermalnych i gazowych,
- poprawa stanu środowiska naturalnego.

II. Cel strategiczny – Wypracowanie pozycji lidera regionu w produkcji i handlu żywnością:

- promocja przedsiębiorczości,
- rozwój infrastruktury handlowo-targowej,
- dostosowanie jakości oferty edukacyjnej dla potrzeb małych i średnich firm,
- rozwój infrastruktury przetwórstwa żywności,
- przyciąganie inwestorów, głównie z branży przetwórstwa rolno-spożywczego.

III. Cel strategiczny – Stworzenie konkurencyjnej oferty turystycznej:

- rozwój turystyki rekreacyjnej i sportowej,
- rozwój bazy noclegowej i rekreacyjnej,
- rozwój turystyki historyczno-kulturowej,
- promocja oferty turystycznej powiatu,
- rozwój sieci gospodarstw agroturystycznych.

9 Określenie, analiza i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko

Strategia Rozwoju Gminy Ręčno na lata 2015-2023 jest dokumentem zawierającym opis zamierzeń mających na celu poprawę sytuacji w środowisku. Należy, zatem podkreślić,

że ocena ma za zadanie przeanalizowanie ryzyka związanego z niewypełnieniem zaplanowanych zadań oraz wskazanie zagrożeń wynikających z niekorzystnego przebiegu realizacji zadań.

Ponadto należy podkreślić, że w przypadku przedmiotowego dokumentu, jakim jest Strategia Rozwoju Gminy Ręczno, jedynie część zadań ma charakter inwestycyjny. Żadne z zadań nie jest definiowane szczegółowo, co do zakresu i skali danego przedsięwzięcia, które pozwalałoby na prawidłową identyfikację oddziaływań, dlatego określenie zmian stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w odniesieniu do zadań zaplanowanych w Strategii przy braku informacji o sposobie realizacji poszczególnych przedsięwzięć jest bardzo trudne. Z uwagi na fakt, że większość zamierzeń inwestycyjnych wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie typowych oddziaływań i potencjalnych skutków.

W zakresie poprawy stanu jakości powietrza należy dążyć do ograniczania emisji zanieczyszczeń do atmosfery m.in. poprzez eliminację wykorzystania paliw konwencjonalnych w kotłowniach lokalnych i gospodarstwach domowych. Działania takie pozwolą na eliminację zagrożenia zdrowia ludzi i ograniczą niszczenie fasad budynków.

Działania związane z edukacją ekologiczną i zwiększeniem dostępu do informacji o środowisku mają pośrednio pozytywny wpływ na środowisko, ponieważ kształtowanie postaw proekologicznych odgrywa znaczącą rolę w ramach zapobiegania degradacji środowiska oraz ochrony przyrody.

Przedsięwzięcia wyznaczone do realizacji służą osiągnięciu wytyczonych celów. Podczas wykonywania prac realizacyjnych wystąpią oddziaływania na środowisko o charakterze lokalnym, krótkotrwałym lub chwilowym i mało znaczącym, które nie wywołają pogorszenia się stanu środowiska. Zadania przewidziane do realizacji ani ich skutki nie będą wykraczały swoim zasięgiem poza teren gminy Ręczno.

Etap realizacji inwestycji związany jest głównie z intensyfikacją oddziaływania zaplanowanych przedsięwzięć na środowisko. Dotyczy to przede wszystkim inwestycji budowlanych, rozbudowy lub termomodernizacji budynków. Oddziaływania te są krótkotrwałe i występują na ściśle określonym obszarze, tam gdzie dana inwestycja ma być realizowana. Oddziaływania na tym etapie związane są głównie z przeprowadzaniem prac z wykorzystaniem ciężkiego sprzętu, jak i specjalistycznych maszyn.

Wpływ na środowisko na etapie budowy będą miały:

- emisja zanieczyszczeń pochodzących ze spalania paliwa w silnikach spalinowych pojazdów mechanicznych używanych w trakcie prac budowlanych,
- hałas spowodowany pracą sprzętu mechanicznego,
- odpady powstające w czasie wykonywania robót ziemnych, budowlanych oraz remontowych.

▪ **Wpływ na zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego**

Ogólne ustalenia Strategii Rozwoju Gminy Ręčno na lata 2015-2023 wskazują, że jej realizacja nie powinna wpłynąć na pogorszenie stanu zanieczyszczenia powietrza ani obszaru gminy, ani jej otoczenia. Ograniczając emisję zanieczyszczeń, także niską, która jest najważniejszym problemem, spowoduje się również zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w ramach oddziaływania ponadlokalnego. Planowane działania zmierzające do zmniejszenia niskiej emisji i jej uciążliwości będą zdecydowanie pozytywnie oddziaływać na poszczególne komponenty środowiska. Emisja z obszarów zabudowanych może negatywnie wpływać na zdrowie mieszkańców w przypadku, kiedy istniejąca zabudowa stwarza niekorzystne warunki pod względem warunków przewietrzania. Ważne jest, zatem planowanie nowej zabudowy pod kątem zapewnienia odpowiednich warunków sanitarnych, co powinno mieć odzwierciedlenie w poszczególnych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Biorąc pod uwagę, że komunikacja także stanowi źródło zanieczyszczeń na terenie gminy, konieczne jest podjęcie działań w zakresie reorganizacji i upłynnienia ruchu samochodowego. Inwestycje z zakresu przebudowy dróg także mogą wymagać przeprowadzenia osobnej oceny oddziaływania na środowisko. Należy wtedy przy ocenie oddziaływania ciągów komunikacyjnych na środowisko, przede wszystkim przeanalizować ich wpływ na zdrowie ludzi oraz zabudowę mieszkaniową pod kątem emisji zanieczyszczeń oraz hałasu.

Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne będzie występowało w trakcie większości prac zaplanowanych do realizacji. Spowodowane będzie ono dodatkową emisją spalin pochodzących z samochodów oraz maszyn używanych do prac, jak również emisją pyłów i gazów powstających w trakcie prac malarskich, spawalniczych oraz remontowych.

Prognozowane oddziaływania wdrożenia ustaleń projektowanego dokumentu są jednoznacznie pozytywne i obejmują:

- na poziomie lokalnym – poprawę jakości powietrza do oddychania,
- na poziomie ponadlokalnym – korzyści wynikające z ograniczenia zużycia energii i wykorzystania lepszych nośników, co przekłada się na mniejszą emisję zanieczyszczeń oraz gazów cieplarnianych w miejscach jej wytwarzania.

▪ **Wpływ na środowisko wodne**

Zasoby wodne gminy są cennym zasobem przyrodniczym, a jednocześnie są narażone na degradację ze względu na zanieczyszczenia oraz wyczerpywanie się tych zasobów. Zapisy Strategii, wykluczają możliwość wzrostu zagrożenia dla wód i ziemi, powodowanego budową sieci kanalizacyjnej i przydomowych oczyszczalni ścieków. Przewiduje się, że ich realizacja powinna spowodować uzyskanie oczekiwanych standardów ilości i jakości wód powierzchniowych i podziemnych obszaru.

Zaplanowane w projektowanym dokumencie inwestycje w zakresie rozwoju sieci infrastruktury wodno-kanalizacyjnej powinny poprawić jakość pobieranych wód i utrzymać wysoki stopień oczyszczania ścieków na terenie gminy, a tym samym także zmniejszyć emisję zanieczyszczeń wynikającą z funkcjonowania sieci.

Z dobrą jakością pobieranej wody łączy się rozbudowa sieci kanalizacyjnej, ponieważ od jakości oczyszczonych ścieków wprowadzanych do środowiska zależy jakość wód podziemnych, a tym samym jakość ujmowanych wód dla ludności.

Przydomowe oczyszczalnie ścieków powinny być w odpowiedni sposób zaprojektowane i wykonane, aby zapewnić dobrą jakość wód wprowadzanych do gruntu.

Cele oraz działania zapisane w Strategii Rozwoju Gminy Ręčno w zakresie ochrony wód będą pozytywnie oddziaływać na środowisko.

Przedsięwzięcia w zakresie budowy i przebudowy infrastruktury komunalnej są niewątpliwie proekologiczne i służą ochronie zasobów wód. Na etapie budowy negatywnie mogą oddziaływać w następujący sposób:

- naruszenie powierzchni ziemi,
- wytwarzanie odpadów budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych mas ziemnych,
- emisja spalin i hałasu z maszyn budowlanych.

▪ **Wpływ na ludzi**

Realizacja działań zawartych w analizowanym dokumencie będzie wpływać zarówno na zdrowie jak i jakość życia mieszkańców gminy Ręčno. Oddziaływanie to będzie miało charakter materialny i pozamaterialny. Im większe jest oddziaływanie na środowisko, tym większy jest wpływ na warunki, w jakich żyje człowiek. Szczególnie istotny z punktu widzenia organizmu człowieka jest stan wdychanego powietrza oraz użytkowanej wody. Szkodliwe zmiany w tych komponentach (ich jakości) powodują u ludzi choroby i zaburzenia funkcjonowania organizmów. Wpływ negatywnych czynników środowiskowych na zdrowie ludzi jest uzależnione indywidualnie od ich odporności - często jego skutki ujawniają się dopiero po kilku lub kilkunastu latach. Realizacja działań zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Ręčno przyczyni się głównie do poprawy jakości życia ludzi. Będzie to efektem przede wszystkim polepszenia jakości powietrza. Na komfort mieszkańców gminy wpłynie też przebudowa sieci drogowej, która przełoży się na poprawę przepustowości dróg, a co za tym idzie skrócenie czasu podróży i rozładowanie emisji równomiernie wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Realizacja zadań z zakresu ograniczania niskiej emisji i zużycia energii (np. poprzez termomodernizację), oprócz poprawy stanu jakości środowiska, w dłuższej perspektywie przyczyni się do uzyskania oszczędności w postaci mniejszych rachunków za energię.

Negatywnie oddziaływanie na ludzi może być związane z działaniami przeprowadzanymi w fazie realizacji inwestycji, mające charakter krótkotrwały, np. prace związane z budową lub remontem obiektów oraz z modernizacją infrastruktury transportowej. Podczas modernizacji sieci komunikacyjnej mogą wystąpić zagrożenia dla ruchu pieszego i samochodowego oraz negatywny wpływ na komfort podróży mieszkańców na skutek zmiany organizacji ruchu. Dodatkowo emisja spalin z maszyn oraz unoszenie się pyłu wpłynie niekorzystnie na jakość powietrza wdychanego przez ludzi. Z pracami budowlanymi często też związana jest emisja hałasu, który przyczynia się do pogorszenia komfortu mieszkańców blisko położonych budynków, powodując m. in. ich stres i pogorszenie samopoczucia. Oddziaływanie to ma jednak charakter krótkotrwały. Z negatywnym oddziaływaniem na ludzi związana jest też późniejsza eksploatacja dróg – liniowe źródła hałasu i zanieczyszczeń powietrza, które będzie oddziaływać w sposób długotrwały.

Aby ograniczyć oddziaływanie wyżej opisanych elementów inwestycji na ludzi, należy wziąć pod uwagę odpowiednie prowadzenie robót budowlanych o możliwie najmniejszej emisji hałasu i zanieczyszczeń. W celu ograniczenia emisji hałasu mogącej mieć miejsce w trakcie eksploatacji dróg, należy zastosować nawierzchnie tłumiące hałas lub też

ewentualnie ekrany akustyczne. Powinno się także stosować wysokosprawne urządzenia do oczyszczania gazów odlotowych w celu minimalizacji emisji zanieczyszczeń do powietrza. Ciągła edukacja społeczeństwa prowadzona w ramach wszelkich kampanii i szkoleń uwrażliwi społeczeństwo na kwestie środowiskowe.

- **Wpływ na powierzchnię ziemi**

Największa ingerencja w strukturę ukształtowania terenu następować będzie podczas prac budowlanych związanych z powstawaniem infrastruktury technicznej oraz sieci komunikacyjnej. Tego typu zmiany są związane z realizacją każdego rodzaju inwestycji budowlanych, uznaje się je więc za nieuniknione w procesie zagospodarowania i postępującej urbanizacji. Negatywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi będzie zatem miało miejsce w krótkim okresie czasu.

- **Wpływ na zwierzęta**

Pozytywne oddziaływanie na populację zwierząt będą miały realizacje działań, które przyczynią się do ograniczenia zanieczyszczeń dostających się do wód i gleb. Do polepszenia warunków życia i rozwoju zwierząt przyczyni się też poprawa jakości powietrza, na którą ukierunkowana jest część działań zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Ręčno. Podwyższanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy (jeśli nauki obejmą zagadnienia typowo przyrodnicze), również przyniesie korzystne efekty dla świata zwierząt, gdyż może się zwiększyć poczucie odpowiedzialności obywateli za stan środowiska naturalnego, które ich otacza.

Negatywna w skutkach dla zwierząt będzie przede wszystkim realizacja inwestycji z zakresu rozwoju infrastruktury transportowej. Może się ona przyczynić do fragmentacji i niszczenia siedlisk, ograniczenia źródeł pokarmu oraz płoszenia zwierząt, a także do izolacji pojedynczych osobników, które będą się bały przekroczyć jezdnię. Ruch samochodowy przyczyni się też do zwiększenia liczby potraconych zwierząt. Kolejnym negatywnym, ale krótkotrwałym oddziaływaniem na zwierzęta będzie realizacja działań polegających na budowie lub modernizacji budynków, która przede wszystkim będzie polegała na płoszeniu zwierząt i zaburzaniu tras przelotów ptaków oraz ewentualnym niszczeniu ich gniazd w budynkach poddawanych remontowi. Istotnym jest, aby przed rozpoczęciem prac wykonać inwentaryzację przyrodniczą w takich obiektach. Proponowane jest także utworzenie siedlisk zastępczych (np. skrzynek dla nietoperzy, albo budek

lęgowych) na czas prac remontowo-budowlanych. Należy też wziąć pod uwagę dobór odpowiedniego rodzaju oświetlenia drogowego, który odstraszy nietoperze.

▪ **Wpływ na rośliny**

Pozytywne oddziaływanie na rośliny będą miały realizacje działań, które przyczynią się do ograniczenia zanieczyszczeń dostających się do wód i gleb. Także poprawa powietrza, będąca skutkiem wszystkich działań z zakresu ograniczania niskiej emisji, emisji z transportu samochodowego i zużycia energii, przyczyni się do poprawy warunków bytowych roślin. Podwyższanie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Ręčno również może przynieść korzystne efekty dla świata roślin, gdyż może się zwiększyć poczucie odpowiedzialności obywateli za stan otaczającego ich środowiska naturalnego.

Realizacja wielu działań zawartych w Strategii, takich jak remont, modernizacja lub budowa nowych budynków niestety wiąże się z negatywnym oddziaływaniem na roślinność, ponieważ występuje ona na terenach odkrytych i nie da się wykonać inwestycji infrastrukturalnych bez ingerencji w nią. W trakcie prac budowlanych następuje usuwanie roślinności z miejsc budowy, wycinka drzew, krzewów, co powoduje fragmentację lub niszczenie siedlisk przyrodniczych. Występuje też wykonywanie odwodnień, które wpływają na stosunki wodne, co może niekorzystnie działać na rośliny i siedliska zależne od wód. W trakcie eksploatacji dróg, wzdłuż tras rozprzestrzeniają się obce ekologicznie i geograficznie gatunki roślin, które mogą wypierać gatunki rodzime.

Aby zmniejszyć oddziaływanie na środowisko realizacji działań zawartych w Strategii, należy ustrzec się od degradacji siedliska oraz cennych gatunków roślin. Aby zminimalizować oddziaływania na rośliny należy maksymalnie ograniczyć wycinkę drzew i krzewów, zapewnić stosunki wodne i ciągi ekologiczne na podobnym poziomie jak dotychczasowy, a w razie zniszczenia siedlisk lub wycinki drzew – wykonać ponowne nasadzenia i odtworzenie siedlisk. Zalecenia te należy uwzględnić także przy budowie innych obiektów.

▪ **Wpływ na klimat**

W szerszej skali realizacja ustaleń Strategii nie będzie miała wpływu na klimat oraz na znaczące zmiany występujących obecnie topoklimatów. Natomiast na pewno zmianie ulegnie mikroklimat terenów na których będzie powstawała nowa zabudowa. Ze względu na

skalę przedsięwzięć, będzie to oddziaływanie właściwie pomijalne. W Strategii Rozwoju Gminy Ręčno wprowadzono rozwiązanie, które będzie pozytywnie wpływało na klimat oraz na poprawę jakości powietrza atmosferycznego. Strategia proponuje zadania związane z termomodernizacją i rewitalizacją budynków oraz montażem mikroinstalacji fotowoltaicznych w budynkach użyteczności publicznej oraz w budynkach należących do osób fizycznych. Zadania te przyczynią się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego w gminie oraz ograniczenia spalania paliw kopalnych i emisji CO₂.

- **Wpływ na zabytki**

Wszystkie działania zmierzające do poprawy jakości powietrza atmosferycznego przyczynią się do pozytywnego oddziaływania na zabytki, ze względu na ograniczenie emisji szkodliwych związków (np. dwutlenku siarki) do atmosfery, które niszczą elewację budynków i innych obiektów. Oddziaływanie negatywne na zabytki mogą wyrzucić prace budowlane, takie jak modernizacja lub budowa infrastruktury komunalnej, jeśli będą przebiegać przez tereny tych obiektów. Na zabytki negatywne oddziaływanie mają także drgania wynikające z prac budowlanych i użycia ciężkiego sprzętu, a także unoszenie się wtedy pyłu, który zanieczyszcza elewacje budynków.

- **Wpływ na dobra materialne**

Strategia Rozwoju Gminy Ręčno nie zawiera specjalnych, osobnych zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa materialnego gminy (do tego celu służą osobne opracowania, jak na przykład Program Ochrony Zabytków, Program Rewitalizacji). Działania mające na celu poprawę stanu ogólnego środowiska wpłyną jednak pośrednio także na stan dóbr materialnych.

Poprawa stanu powietrza atmosferycznego, ograniczenie niskiej emisji będzie oczyszczać powietrze i opady atmosferycznego z zanieczyszczeń, co będzie pozytywnie wpływać na tkankę zabudowy.

Także zainwestowanie w infrastrukturę techniczną powinno skutkować podwyższeniem standardów mieszkaniowych.

Działania związane z pracami budowlanymi czy też remontowymi na obiektach traktowanych jako dobra materialne, np. termomodernizacja budynków, również wpłyną pozytywnie na strukturę zabudowy oraz poprawią wygląd estetyczny jednostki.

Ustalenia projektu dokumentu wpłyną więc neutralnie lub korzystnie na dobra materialne.

▪ **Wpływ na krajobraz**

Pozytywnym oddziaływaniem na krajobraz obszarów zabudowanych będzie termomodernizacja budynków i budowa nowych obiektów. Podczas projektowania inwestycji realizujących zadania zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Ręčno, należy uwzględnić konieczność wkomponowania planowanych obiektów w krajobraz. Należy również pamiętać o tym, aby nie zaburzyć obecnego krajobrazu gminy. Prace budowlane/remontowe, poprzez emisję drgań, czy pyłów, mogą zagrozić trwałości konstrukcyjnej tych budynków oraz zanieczyścić ich elewację. Działania, które przyczyniają się do redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza pośrednio wpłyną na wygląd zabytkowych obiektów w sposób pozytywny.

Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy, jak i w fazie eksploatacji inwestycji, pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

Do ogólnych działań ograniczających potencjalnie negatywne oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy;
- zapobieganie powstawaniu oraz niewłaściwemu postępowaniu z powstałymi odpadami w trakcie prowadzenia prac inwestycyjnych oraz w fazie eksploatacji;
- zapobieganie zwiększonej emisji hałasu w związku z prowadzeniem prac – korzystanie z nowoczesnych maszyn w dobrym stanie technicznym, ograniczenie działań do pory dziennej;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu zwierząt, wegetacji, okresów lęgowych,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

Podsumowując można stwierdzić, że zaniechanie realizacji zaplanowanych zadań może prowadzić do pogorszenia stanu środowiska i jakości życia mieszkańców.

10 Przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach Strategii Rozwoju Gminy Ręčno na lata 2015-2023, które mogą ewentualnie negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim inwestycje w zakresie infrastruktury komunalnej dotyczące gospodarki wodno-ściekowej (budowa kanalizacji sanitarnej oraz przebudowa sieci wodociągowej), jak również przebudowa dróg gminnych i powiatowych. Ewentualne negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć poprzez prawidłowo sporządzony projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak również eksploatacji.

Do działań ograniczających oddziaływanie można zaliczyć chociażby stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych, jak również odpowiednie zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy. W przypadku realizacji inwestycji drogowych należy unikać barier dla funkcjonowania przyrody jak również ograniczać presję na tereny wrażliwe. Ponadto uwzględnienie w projekcie możliwości budowy ekranów akustycznych oraz rozwiązań poprawiających płynność ruchu może ograniczyć oddziaływanie drogi, jako źródła hałasu.

Z uwagi na nieodwracalny charakter przekształceń środowiska należy dokładnie rozważyć lokalizację inwestycji oraz zastosować rozwiązania techniczne przyjazne dla środowiska.

Ponadto zgodnie z obowiązującymi przepisami, każda instalacja spełniać musi określone wymagania w stosunku do środowiska, co wyznacza standardy budowlane i konstrukcyjne.

Przez kompensację przyrodniczą rozumie się zespół działań obejmujących w szczególności roboty budowlane, roboty ziemne, rekultywację gleby, zalesienie, zadrzewienia lub tworzenie skupień roślinności prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównanie szkód dokonanych w środowisku przez

realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych. Warianty kompensacji przyrodniczej powinny być określone w ramach wydawanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla poszczególnych przedsięwzięć. Zgodnie z art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) decyzje te określają środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięć, a w szczególności warunki wykorzystywania terenu w fazie realizacji i eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia negatywnych oddziaływań dla terenów sąsiednich a także w przypadku, gdy z oceny przedsięwzięcia na środowisko wynika potrzeba wykonania kompensacji przyrodniczej – stwierdza konieczność jej wykonania. Skala wykonanych działań kompensacyjnych zależy od rodzaju wykonanych prac i skali ingerencji w środowisko.

Innym szczególnym przypadkiem kompensacji przyrodniczej, przewidywanym w prawie polskim, jest postępowanie kompensacyjne realizowane w przypadku, gdy przedsięwzięcie, wymagające wydania pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, ma powstać na obszarze, na którym zostały przekroczone standardy, jakości powietrza. Obligatoryjnym warunkiem wydania takiego zezwolenia jest zapewnienie odpowiedniej redukcji ilości wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów powodujących naruszenia tych standardów, wprowadzanych przez inne instalacje zlokalizowane na tym obszarze. Redukcja ilości wprowadzanych do powietrza gazów lub pyłów z innych instalacji powinna być o min. 30% od ilości gazów lub pyłów dopuszczonych do wprowadzania do powietrza przez planowane przedsięwzięcie. Pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza wydane dla innych instalacji objętych postępowaniem kompensacyjnym zostają cofnięte lub ograniczone bez odszkodowania w zakresie, na jaki uczestnicy postępowania wyrazili zgodę. Pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza wydane w wyniku postępowania kompensacyjnego traci ważność, jeżeli nie stanie się ono wykonalne w ciągu dwóch lat od jego wydania.

Działania zbliżone do działań kompensacyjnych wykonuje się także, gdy:

- stwierdzona zostanie szkoda w środowisku (w rozumieniu ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z dnia 13 kwietnia 2007 (Dz. U. z 2014 r., poz. 210)) i wydana zostanie decyzja o konieczności przywrócenia stanu środowiska,

- istnieje zagrożenie dla populacji gatunku chronionego (kiedy np. przenosimy populację gatunku zagrożoną przez inwestycję – w chwili obecnej najczęściej dotyczy to roślin i płazów).

Należy pamiętać, że naruszenie stanu siedliska gatunku rośliny lub zwierzęcia chronionego w Europie (Załącznik IV Dyrektywy Siedliskowej) także jest naruszeniem samej Dyrektywy – potrzeba ich ochrony oraz prowadzenia działań kompensacyjnych wynika, więc nie tylko z prawa krajowego, ale także wspólnotowego.

11 Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazanie napotkanych trudności wynikających z niedostatku techniki lub luk we współczesnej wiedzy

Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Strategii Rozwoju Gminy Ręčno na lata 2015-2023 jest dokumentem wspomagającym tą strategię, gdyż wskazuje na ewentualne zagrożenia związane z brakiem jej realizacji lub niepełną realizacją. W przypadku opracowywania Strategii Rozwoju Gminy Ręčno różne warianty kierunków działań i założonych celów ustanawia się na etapie tworzenia dokumentu, kiedy to w porozumieniu z władzami gminy dochodzi się do konsensusu w zakresie planowanego systemu ochrony środowiska oraz zadań. Powszechnym kryterium wyboru oprócz efektów ekologicznych są względy finansowe. Ważne jest, zatem zgodnie z założeniami zrównoważonego rozwoju, znalezienie takiego rozwiązania, by przy określonych środkach finansowych uzyskać optymalny efekt ekologiczny. Zaproponowane w projekcie dokumentu działania i zadania zmierzają właśnie do poprawy środowiska i zdrowia mieszkańców gminy oraz stanowią rozwiązania optymalne. Gmina, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju, dokonała wyboru takich założeń, które umożliwią kształtowanie środowiska, jego ochronę lub stanowią pewne metody naprawcze przy jednoczesnym zagwarantowaniu jej stabilnego rozwoju gospodarczego.

Reasumując na etapie opracowywania dokumentu spośród licznych założeń alternatywnych zostały wybrane tylko takie, których realizacja umożliwi zrównoważony rozwój Gminy.

Proponowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Ręčno przedsięwzięcia mają pozytywny wpływ na środowisko, dlatego na etapie ich realizacji należy wybrać wariant

(lokalizacyjny, konstrukcyjny, technologiczny bądź organizacyjny), który będzie w najmniejszym stopniu negatywnie oddziaływać na środowisko. Ponadto w zależności od lokalnej chłonności środowiska oraz występowania obszarów wrażliwych w rejonie przedsięwzięcia należy rozważyć wariant alternatywny.

Należy również pamiętać, że przedmiotowy dokument przedstawia ogólne propozycje przedsięwzięć i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia rozwiązań alternatywnych dla wskazanych działań.

12 Metody analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zawansowania strategii i jej zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

W celu stałych działań monitoringowych zostanie powołany zespół roboczy ds. monitoringu strategii, składający się z osób odpowiedzialnych za wdrażanie zaplanowanych zadań. System monitorowania i ewaluacji jest istotnym wymogiem, stawianym dokumentom strategicznego i ma koncentrować się na weryfikacji postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu założonych celów. Gromadzenie i interpretacja danych dotyczących strategii pozwala na bieżące korekty działań komórek organizacyjnych i osób wdrażających strategię w razie wystąpienia nieprawidłowości.

Monitoring wdrażania strategii służy:

- kontroli postępu realizacji poszczególnych projektów wyznaczonych w ramach poszczególnych celów strategicznych;
- obserwacji i ocenie stanu zaawansowania konkretnych projektów umożliwiającej bieżącą identyfikację trudności w ich realizacji;
- ocenie zaangażowania komórek organizacyjnych i osób odpowiedzialnych za ich wdrażanie;
- weryfikacji zgodności z założonymi celami;

- efektywności wykorzystania przeznaczonych na ich realizację środków.

Proponuje się, aby co dwa lata sporządzić raport z przebiegu wdrażania Strategii, przedstawić występujące ewentualne problemy oraz zaproponować zmiany, które będą podstawą do aktualizacji zapisów Strategii Rozwoju Gminy Ręczno.

13 Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku.

Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku. Gmina Ręczno nie jest położona w obszarze przygranicznym, a realizacja projektu Strategii Rozwoju Gminy Ręczno na lata 2015-2023 nie stworzy żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mogłyby posiadać znaczenie transgraniczne. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach przedmiotowej strategii ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja Strategii Rozwoju Gminy Ręczno na lata 2015-2023 nie wskazuje na możliwość wystąpienia transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

14 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem opracowania jest Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu Strategii Rozwoju Gminy Ręczno na lata 2015-2023. Prognoza oddziaływania na środowisko skutków realizacji projektu Strategii obejmuje szeroką tematykę związaną z analizą skutków realizacji działań, jakie zostały zaproponowane dla gminy Ręczno.

Jest ona dokumentem wskazującym na możliwe negatywne skutki oraz formułującym zalecenia dotyczące minimalizacji oraz przeciwdziałania tym negatywnym oddziaływaniom. Prognoza sporządzana dla potrzeb postępowania w sprawie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy Ręczno (dokumentu określającego ogólne ramy realizacji dla kolejnych przedsięwzięć), powinna określać i

oceniać skutki wpływu realizacji ustaleń tego dokumentu na elementy środowiska przyrodniczego oraz dobra materialne, a także skutki dla stanu środowiska, które mogą wynikać ze zmian istniejącego przeznaczenia lub wykorzystywania terenów, wskutek realizacji ustaleń Strategii. Celem opracowania jest określenie rodzaju, stopnia oraz zasięgu przestrzennego zmian środowiska, wywołanych przez zakres oraz tempo realizacji zadań i działań, sprecyzowanych w treści projektowanego dokumentu.

Przy sporządzaniu Prognozy posługiwano się metodą opisową, która polegała na charakterystyce zasobów środowiska gminy Ręczno, określeniu stanu środowiska przyrodniczego i jego zagrożeń. Do opisu posłużono się danymi pochodzącymi z Urzędu Gminy oraz z innych jednostek i podmiotów działających na tym terenie. Do przeprowadzenia analizy zostały wykorzystane również dane zgromadzone przez WIOS, GUS, dostępną literaturę tematu oraz ustalenia własne. Zastosowano również metodę analityczną, która polegała na analizie proponowanych kierunków działań w zakresie ochrony środowiska.

Charakter omawianego dokumentu z założenia jest proekologiczny. Jednak realizacja niektórych zamierzeń, jakkolwiek w skali regionalnej uzasadnionych pod względem ekologicznym, w skali lokalnej może skutkować wystąpieniem chwilowych, negatywnych oddziaływań środowiskowych.

Strategia rozwoju gminy jest najbardziej istotnym dokumentem samorządu gminnego – ogólnym programem działań podejmowanych w gminie, przy wykorzystaniu posiadanych zasobów zmierzających do osiągnięcia założonych celów. Cele, jakie stoją przed gminą zostały określone na podstawie analizy stanu obecnego oraz zestawienia silnych i słabych stron gminy, a także szans, jakie przed nią stoją oraz potencjalnych zagrożeń.

Należy zwrócić uwagę, że konkretne oddziaływania środowiskowe będzie można ocenić dopiero w oparciu o konkretne dane projektowe i lokalizacyjne na etapie procedury oceny oddziaływania na środowisko poszczególnych inwestycji. Na obecnym etapie projektu Strategii Rozwoju Gminy Ręczno, takich danych nie można przedstawić, ponieważ jest to dokument ogólny i strategiczny, zawierający ogólne wytyczne dla gminy, określający ogólne ramy przedsięwzięć planowanych do realizacji na tym terenie.

Należy pamiętać, że działanie na jeden komponent środowiska nie powoduje zmian tylko w tym komponentcie. Środowisko należy traktować, jako system wzajemnie ze sobą powiązanych elementów, w którym zmiana jednej części wpływa na inną lub na całość systemu.

Zapisy Strategii odnoszą się tematycznie m.in. do ochrony środowiska. Ochrony tej nie można rozpatrywać bez zwrócenia uwagi na rolę i kondycję człowieka w tym środowisku. Ochrona poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego oraz infrastruktury, która te komponenty będzie chronić, bądź oczyszczać wpłynie niewątpliwie na zdrowie i bezpieczeństwo człowieka.

Biorąc pod uwagę lokalizację gminy Ręczno, nie przewiduje się transgranicznego oddziaływania na środowisko. Strategia Rozwoju Gminy Ręczno, nie zawiera zapisów (ani nie stwarzają możliwości), w wyniku, których mogłoby wystąpić transgraniczne oddziaływanie na środowisko.

Strategia Rozwoju Gminy Ręczno jest dokumentem, którego głównym celem jest określenie dla gminy Ręczno drogi do osiągnięcia celów w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, ustalonych wcześniej na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Odstąpienie od wdrażania zapisów tych dokumentów oznaczać będzie odstąpienie od obowiązku realizacji strategicznych celów ochrony środowiska.

W przypadku braku realizacji Strategii Rozwoju Gminy Ręczno, przeprowadzona analiza i ocena stanu istniejącego pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu środowiska. Brak realizacji Strategii przyczyniać się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w środowisku.

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Ręczno nie przewiduje skutków czy oddziaływań środowiskowych wymagających przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej, w związku, z czym nie przewiduje się podjęcia takich działań, choć można przypuszczać, że szczegółowe raporty oddziaływania na środowisko planowanych inwestycji będą wymagać podjęcia takich działań.

Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Strategii Rozwoju Gminy Ręczno jest dokumentem wspomagającym ten projekt, gdyż wskazuje na ewentualne zagrożenia wynikające z niepełnej ich realizacji. Sugerowane do realizacji przedsięwzięcia w ramach Strategii mają zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko. Proponowanie działań alternatywnych dla podanych rozwiązań nie ma, zatem uzasadnienia z formalnego i ekologicznego punktu widzenia. Na etapie sporządzania projektów do planowanych inwestycji można prowadzić wariantowanie przy wyborze technologii, zastosowanych materiałów, sposobu wykonania, terminu bądź konkretnego przebiegu prac inwestycyjnych.

Wdrażanie w życie rozwiązań przewidzianych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Ręczno wymaga stałego monitorowania realizacji zapisanych w tym dokumencie zadań

oraz szybkiej reakcji w przypadku pojawiania się rozbieżności pomiędzy projektowanymi rezultatami, a stanem rzeczywistym. Monitorowanie to winno stać się stałym zadaniem, przede wszystkim, władz Gminy, które są odpowiedzialne za nadzorowanie wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Ręčno.

Zapisy Strategii Rozwoju Gminy Ręčno odnoszą się do zapisów dotyczących ochrony środowiska dokumentów w skali regionu i kraju. Przy opracowywaniu dokumentu korzystano i nawiązywano do zapisów zawartych w dokumentach strategicznych wyższego szczebla.